

MAGYAR RÉGESZETI KRÓNIKA *)

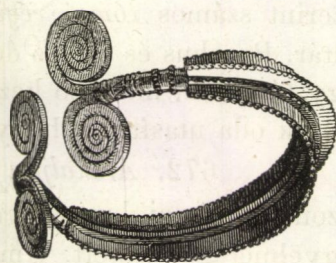
ÖSSZEÁLLÍTÁ

RÓMER FLÓRIS.

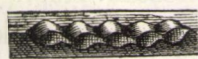
966. *Acsád* helység (Szabolcs megye) határában, gánási dülön, kenderáztatót készítvén a lakosok, egy mindig víz alatt levő posványos helyen, 1864-ki szeptember havában találtak 3 darab *arany-karpereczet* (l. 1. 2. 3. ábr.), melynek ketteje báró *Vécsey József* ő méltósága birtokába jutott. Mind a kettő finom, kevés ezüsttel vegyített aranyból áll. Az elsőnek sulya $30^{10}/_{16}$ arany, belső világossága 6·5 és 4·7 cent. Részletei erősebbek, a gerinczek díszítményei ////////////// vonalokra szakadoznak. A kerek vége kezdődik két sor gerinczes, futó maeanderes vonallal, és csak ezek után következnek három-három egyenközü vonal közt a zezzugvonalok. A lapos, de az első számuénál vastagabb tekercesek nem birnak egyenközü vonalokkal, hanem kezdetüktől fogva a három külső fordulat kifelé sugárzó vonalokkal bir.

A másodiknak sulya $25^{3}/_{4}$ arany, belső világossága 6·5 c. és 4·3 c. Hátánál 2 c. magasságu és belül egy 3 mmnyi, kívül egy 4 mmnyi gerinczczel bir, melyek belseje □ 2 mmnyire, a másodiknak alja 2-re, az ezt tetéző rész három mmnyire emelkedik. (b 2. ábr.) E gerinczek majd egész hosszukban, majd részletenkint futó-maeanderféle szélekkel birnak. (a 2. ábr.) A díszítmény két végét kerekdeden vékonyuló és majd egyenközüen, majd zezzug formán ékesített vonalak határozzák, majd lapul a vert arany és kos-szarv alakban két oldalra kikanyarodik. Ezen kanyarodások külsejei egyenközü vonalokkal vannak díszítve, míg a középső keret, keresztben álló, csigás vonalokkal bir. (3. ábr.) A gerincz szélén a kapavágás nyoma látható. A művezet e vert ékességben elég nagy ügyességre mutat, a sok gerinczü holdalaku középrésznek cifrázati, a sok lapu vastagabb résznek kerekded, és majd lapossá való átváltoztatása sok izléssel készült, és valóban meglepő azon rokonságnál fogva is, melyben e szép darabok a mármárosi aranykincsekhez állanak. A báró úr a n. muzeumot ajándékozta meg e becses műdarabokkal.

167. Ugyanezen határban ugaron találtak 1867. az elpusztult *Buzita* nevü falu helyén, melyet teleknek hínak, egy *kétfülü bögrét* (l. 4. ábr.); négy csücsü hasán függélyes vonalok

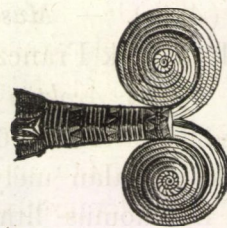
(1. ábra.)

(a 2. ábra.)

(b 2. ábra.)

(3. ábra.)

(4. ábra.)

*) L. az „Archaeolog. Közlem.“ VII. kötet. 1. füzet. 76. l.

vannak. Ezen feketés anyagból mainap is készítik *Várad vidékén* a közkedveltségü korsókat a nép számára. Ezek a spanyol *alcaraza* edényeket pótolják. — Találta szántás közt *Kanyári* András földmives. Ajándékozta a n. muzeumnak b. *Vécsey* József.

168. *Baján* alul (Bács m.) az úttól 2000 (?) lépést, *Vaskúttól* dél felé 11 domb, azonkívül *kerek sáncz* van; — átmérője? ... kerülete 300 lépés, — közepé mélyebb, előtte nincsen árok.

A nép száján *török táborhely*-képen ismeretes. Közli Zombory László jogász.

969. *Alcsuth*. Cs. k. főherceg *József* ajándékoz egy 11" 8" hosszú és 2" széles vésű alakú eszközt *bazaltból* a m. nemz. muzeumnak. Találtatott ezelőtt mintegy 30 évvel.

970. *Arad* megyében találtak *potin ezüstből* készült 2 c. átmérőjű függőt, a vastag huzal lemezzé van szélesítve, melynek $\mathfrak{z}$ eredeti kanyara a pipafödél zárójához hasonló. *Szalay* Ágoston ő mga tulajdona.

971. Az *arad-alvinczi* pálya munkálatai közt a *Pesti Lloyd* 1867. 195. száma szerint számos *római régiség* jött napfényre; a többféle érmen kívül egy fehér márványoltár, Bacchus és Ceres dombor alakjaival, továbbá carrari márványból egy thronszéken egy férfialak, hiányzó kezekkel és fejjel. Azonkívül sok írásos követ is találnak. A munkások oda utasítvák, hogy e tárgyakat egyedül a vállalkozónak szabad eladniok.

672. *Árokalján* (Doboka m.) 1780—1790 közt erdőirtás alkalmával találtatott azon két római bronz *kerék*, mely a londoni 1857-ki világkiállítás alkalmával általános figyelmet gerjesztett. Ámbár a British-Museum igazgatója nagy árt ígért ezen remek darabokért, tulajdonosai Eszterházy Mihály, Lajos és László grófok mégis a m. n. muzeumnak ajándékozták. Azon vélemény: *hogy a világ egy muzeumának sincsen olyan kincse*, nem áll; mert a párisi 1867-ki kiállításon láttunk egy pár ilyen kereket, melyekről a Catalogue général de l'histoire du travail et monuments historiques 58. lapján, *Chars* cikk alatt ezt olvassuk: 726. sz. *Deux roues de char. — Bronze. Tronvées a Fa, près Rennes-les-Bains (Aude). — Musée de Toulouse.* Így tehát a toulouse-i muzeum is bir ilyen kerekkel, melyek Franciaországban találtattak.

973. *Ároktön* (Borsod megyében, a *Csörszárka* mellett) *Tridacna* teknőből készült gyöngyöt találtak. (l. 6. ábra.) Ez 5 c. hosszú 2. c. átmérőjű; lyukja $\frac{3}{4}$ c., kezdetén tölcséralakú, oldalán mélyedés van, mely kúposan végződven, alkalmasint úgy eredt, hogy valami lithodomus- lithophagus-féle állat által fúratott. — *Szalay* Ágoston ő mélt birtokában van.

(6. ábra.)

974. Ugyan *Ároktöröl* való egy obsidian *nucleus*, azaz olyan darab, melyből lepattogtatás által, kőkori *kések* vagy *nyíl-hegyek* készültek. A csinos darabnak mag. 3 c. szélessége 2 c. Talapzata 8 lapu, ezek közt kettő keskenyebb. Ezen jeles darab, mely maga nemében mindeddig Magyarországon az első darab, melyet láttam, többé nem *egyedüli*. Szintén *Szalay* Ágoston ő Msága birtokában van.

975. *Bajszárol* (Bács m.) *Vojnics* Ödön úr ajándékozott a m. n. muzeumnak egy cserép-edényt, oldalán két pár kerek lyukkal s rövid szük nyaku virágalakú fejjel.

976. *Bakony-Szombathely* (Veszprém m.) területén, hol a hirneves ezüst éremlelet jött napfényre 1867-diki nyáron egy 1 $\frac{1}{2}$ 'nyi fazekat szántottak ki, mely gf *Eszterházy Géza* ur birtokába került.

977. *Beláczról* (Tolna m.) *Horváth Antal* ajándékoz a magyar nemzeti muzeumnak egy *vésű-töredéket*.

978. A *belleni* pusztán (Zemplén m.) a *Laborez* partján talált egy molnár 16 darab arany fonálból készült, és a szarvasszóiakhoz hasonló síma aranygyűrűt. — Ezek 1—2½"nyi átmérőjűek valának, és bronzfonalak által lelettek összekötve. Előbb gróf Szirmayé; jelenleg br. *Mednyánszky* Edéné ő msága birtokában vannak.

979. *Bikádon* (Tolna m.) B. *Jeszenszky* Kálmán birtokán, *Medina* és *Kölsöd* közt, a bikádi major alapjának ásatása alkalmával 1866-dik év július havában, sok nagyobb és kisebb, fehér ezüfrázatu, és saját alakú edényt találtak, melyek a *pécsiek*-hez, *simonytörnyai*khoz hasonlítanak. — Az arany érmek sem ritkák e vidéken, sőt az ezüst érmek egész fazékokkal fordulnak elő.

980. Ugyanott találták egy *római* bronz *áldozó pap*- vagy talán *Imperatornak* szobrát (l. 7. ábr.); 14·4 centim. magas, felülvetője fejét takarja, végei pedig sallanggal hátul, és bal lábánál leglóggnak. Szemei ezüsből készítvék, a látabok kiestek. Jobb keze, melyet kinyújtott, a kéztőtől fogva hiányzik, a balban nyílt négyszögű szelenczét tart tömjénnel. Jobb lába kissé visszahúzódott. A bokán felül érő czipők fölül köröskörül széles hajtókával birnak, elül csokrosak, és két lelóggó lefentyűvel diszesítettek.

Az egész testet a csinos redőzetű felvető födi. A szobrot a bibiresós szirony egy kissé fosztja eredeti szépségétől.

Ugyanott találtatott egy ezüst *Salonina Aug*-féle érem (254—268. Kr. ut.), a IVNO REGINA hátlap felirattal. Juno j. néz, jb. csésze, bb. lándzsa.

981. *Buda*, Dr. *Rómer Flóris* ajándékoz a magyar nemzeti muzeumnak 9" 3" hosszú cserép-csövet; a csőnek átmérője : 3" a nyakáé 1".

982. *Budán* a *Lukács-fürdő* melletti *Goldinger*-féle házban találtak egy római téglát : COH IIII HAD bélyeggel; — ezt a találó *Goldinger* urtól hallám, a téglát magát nem láttam.

983. *Buda-Pest*. A *margitszigeti* kastélynál kiásatván a régi kolostor alapfala, nem régen a nyugati fal hosszában egy római fehér követ találtak, melynek felső végén egy szalagos babérmkoszoru mutatkozik, felirásából csak ez maradt fenn :

D M
FL FIRMUS MIL
VISSICL PA

984. *Buda-Ujlak*. *Goldinger* urtól hallám, hogy a hajdani *Heinrich*, jelenleg *Nepp*-féle ház előtt, *Zöldfa* utca 202-dik sz. a. egy római mértföldmutató fekszik. 1868. május 17-kén fölemeltetvén az oszlopot, találtam, hogy épen felirásos része ki van vájva és disznó-etetőül használtatott. A válú 10" széles, 9" mély és 2½" vastag. A fennmaradt felirás ez :

(7. ábra.)

IMP	LIVS SEVERUS
CCV	/STVSC /// PPO
=====	POTESTATE ET
///C ///	===== SEVO
: //	===== SFTP
ON	\ TEGORRDV///
RE	CVRA · AGEN
TE	.NO LEGATO
AV	.AB AQ

I

985. *Csabán* (Békés m.) 1867-dik őszkor, a megye házak táján találtak pincze-
ásás alkalmával egy őskori temetőt, melyben mintegy 2' mélységben 8—9 tetem, azok
közt kettő ülve, a többi pedig lábbal keletfelé fekve. — A távolság változó. Az ott talált
régiségeket *Haán* Antal ur sziveskedett bemutatni; e helyrajzot, valamint a leletnek
bővebb leírását, *Haán* úrtól az Arch. Közl. számára várjuk.

986. *Csanakon* (Győr m.) 1858-ban egy sírban találtatott egy magyar ^{1/1}
nyakékszer, gyönyörű magyar zománczczal és régiesen foglalt rubinokkal. Ezen
valódi magyaros ékszer *Szalay Ágoston* ő mságáé.

987. *Csányi határban* (Zala m.) a Zala új medrének ásatásakor talál-
tak egy, markolatával együtt 21" hosszú, rézkardot, melyet *Pruzsinszky Pál* zalai
mérnök a m. n. múzeumnak ajándékozott.

988. *Csegén* (Szabolcs m.) egy szép ezüst fibulát (l. 8. ábra találtak;
a fibula a szárny nélküliekhez tartozik; kengyele apró körökkel, a tegezalaku
rész pedig kettős pontos vonallal van a szélén diszesítve. Közepén füzlevél alaku
diszítvány nyulik el; e levelek összekötésénél mindkét oldalon egyegy pont
látható. Az aranyozásnak csak nyomai maradtak fenn. Ezen érdekes darabbal
Reviczky Tamás ur kedveskedik a m. nemz. múzeumnak.

989. A *Cselye partján* (Baranya m.) talált 2" átm. bronz karpereczet
Turcsányi Soma a m. nemzeti múzeumnak ajándékozta.

990. A *deézi* (Erdély) iskolaháznál újabb alapok ásatván, többféle
érdekes régiséget földöztek fel. Az erdélyi múzeum igazgatója fogja e tárgyakat tudomá-
nyosan vizsgálni.

991. *Déva* vidékéről (Erdélyből) kaptam meghatározás végett *Mihályi János*
urtól :

1) Csipkés karimájú *Sulpicia* családféle ezüst érmet, a két myrtus- és babér-
koszorus Penates fővel;)(a két Penates baljaikban lándzsa, jobbjakkal a malaczos *sértést*
pálczáikkal érintik, felül köztük I betű áll; CS(ulpic)ICF///i

2) *DOMITIANVS*)(IMP XXI COS XV CENS PPP, Minerva hajón állva
balra hajítja dárdáját; a Tribunitia potestas számát nem bírván kipuhatolni, ezen érem
90—95. év közé helyezendő Kr. sz. után.

3) *TRAIANVS*; GERM. DAC. PM. TRP. COSV PP.)(SPQR OPTIMO PRIN-
CIPi; Mars b-n., jb. lándzsa bb. Palladium (106—100 Kr. u.);

4) *HADRIANVS*)(COS III. Victoria b. n. jbját fölfelé emeli, bb. palmaág;

5) *ANTONINVS PIVS*; AVGFILOPP;)(COS III, két fogódzó kéz közt a
caduceus. (145—147 kr. u.) Arnethben u. a; de Cos III SCvel;

(8. ábra.)

6) SEPTIMIVS SEV; PART AVG COSII)(LIBER . . AV . . . Liberalitas a tesserával jobbj; bsgsz. bban. (197 körül kr. u.);

7) P. SEPT. GETA CAES PONT.)(FELICITAS PVBLICA, j. n. Felicitas, j b?, bban bsgsz; ólomszinü fénytelen ezüst — (204—207 kr. u.)

8) Ezüst hártvás, pelliculatus, igen rossz állapotu, talán Gordianusé?

992. *Díósi* pusztán (Veszprém m.) *Pápa* vidékén találtak egy római sírt, mely téglából és terméskőből volt összerakva és felirásos fedőkővel birt. Közlöm a felirást, mint ezt *Steiner* pápai uradalmi építész és *Ujlaky* József szücsi lelkész uraktól kaptam :

Steiner szerint :

E PETRONIVS
LELICCO AN XC^V
GALLACNODAVIE
AN XXCV GALLIO
VERVCLONIS F NEPOS
AN XDX HSS RVFVS
EPETRONIETCCONISF
EPEPETRONIVS CATO
MOCVS LIBERTVS PARIN
TIBVS SVIS POSVERVN^T.
ET SORORIS FILIO
CATAMOCVS VSV SIBI FECIT^T.

Ujlaky szerint :

L PETRONIVS
LELICCO AN XC^V
GALLACNODAVIF
AN XXCV GALLIO
VERUCOLONIS F NEPOS
ANXIIX HSS RVFVS
LPETRONI LICONIS
ETLPETRONIVS CATO
MOCVS LIBERTVS PAREN
TIBVS SVIS POSVERVNT
ET SORORIS FILIO
CATOMOCVS V SIBI FECT^T.

Sajnálom, hogy hibátlanabb leirással nem szolgálhatok, de addig, míg magam javítom, vagy lepacskolva megkapom, álljon itten a római régészet-kedvelők figyelemzetéseül.

A sirban mindenféle kegyelet-tárgy is volt, melynek rajzát említett építész úr megígéré. A beküldő úr a kőnek rajzát is melléklé, mely szerint egy orom alatt, tekeredett oszlopok közt három mellkép látható, az alatta levő középosztályban létező rajzról semmit sem merek írni, mert tisztán ki nem vehetem, az alsó részben a felírás foglaltatik. A fehér homokkőnek egész nagysága 7' 3", szélessége 2' 10 1/2", vastagsága 12" teszen. A sirnak iránya észak-déli volt. Ezen tájon minduntalan találnak római sirokat az árkolások alkalmával, de ezek mind szétromboltatnak.

A leirt sírtól mintegy 200—300 ölnyire észak felé találtak egy épület alapot, melynek két részletéből a nagyobbik 44' hosszú és 38' széles, közepén 12'-nyi szélességgel 16'-nyira ugrik ki egy félkör, s ettől északra egy másik osztály van 19 1/2'-nyi hosszúsággal. A falak 2' vastag terméskőből valók. Körülötte sok párkányos téglá találtak.

993. *Dombóváron* (Tolna m.) mintegy négy év előtt egy pár ritka művezetü függő ásatott ki; 8 arany nehézségűek, egészen egyenlők. *Szalay* Ágoston ő mlga birtoában vannak.

Dorogh és *Esztergom* közt szintén két ezüst *függöt* találtak. Egyik gömbölyü, a másik hosszukás, sodrott huzallal ékesítvék. Ezek is *Szalay* Ágoston ő méltósága gyűjteményében láthatók.

994. *Duna-Pentelén* (Fehér. m.) találtak egy kis *aranyláb*, térdtől lefelé, valóban remek munkával. A ránczos nadrág bokán fölül érő topánban van (caligulae); a topán nyílását összefoglaló zsinórok apró golyócskákból állanak. A talpon szintén apró golyócskákból e szó van alkotva : *IIIATTOY*.

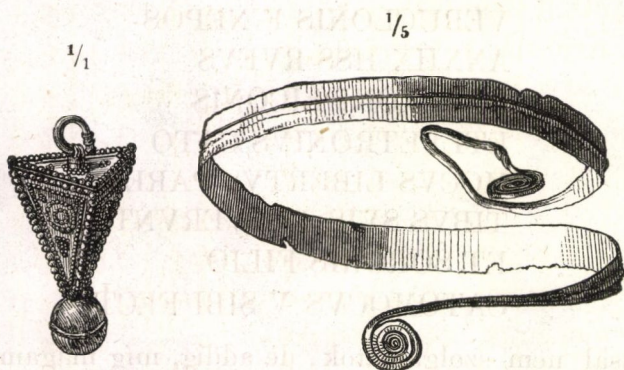

Ezen gyönyörű ékszerke *Egger* urtól, *Castellani* római hirneves aranyműves és sok nagybecsű ilyes diszszel bíró archaeolog gyűjteményébe került, két syracusiai ezüst éremért. *Itthon vevő nem találkozott*; majd örvendhetünk neki Rómában vagy Nápolyban! — Bizony, ha nagy nemzet akarunk lenni, ilyenekre is kellene pénzünknek lennie!

995. Ugyan *Dun -Pentelén* e század 4-dik tizede végén Galba és Otto császárok fehér márvány nagybecsű és remek faragványu dombor arczképeik ásattak ki. — *Szalay Ágoston* ő mlga tulajdona.

996. *Egger* úr állított ki Párisban egy régi *arany fülbevalót* (l. 9. ábr.), mely Pest megyében találtatván, a műértőknek nagyon tetszett, és a n. muzeumnak megvétel végett ajánlva volt. Sajnáljuk, hogy e diszes darab, melyhez hasonló kevés van, és művezetére nézve nagyon érdekes, szokott pénzhiány miatt szintén a külföldre fog vándorlani, hol az ilyeneket szívesen megveszik.

997. Ugyan *Egger* urtól egy *bronz kést* nyertem lerajzolhatásra. Alakja egészen

(9. ábra.)

(10-dik ábra.)

olyan, mint a Nordiske Oldsager 34-dik tábláján a 159. számú eszköz, azon kivétellel, hogy csak egy barázdája van. Hossza 16, szélessége] 2—1½ centim. A peczeknél magassága 1·4 c., szép patinájú. A peczek felé meg levén tompítva, valószínű, hogy itt talán bőrrel betekeretvén, *nyél* nélkül bicska gyanánt használtatott. Az Annales de la Société Arch. de Namur VII. köt. 259. lapján hasonló kés fordul elő, de rövid nyéllel. Ezeket Szabolcsban *nádvágó* késeknek nevezik.

998. *Bronz lapokból álló tekercesek* (l. 10. ábr.), *Egger* úr birtokába vannak; melyek mindegyike 1 mètre és 30 cent. hosszú; 3 centim. — 2 centim. széles; vastag gömbölyű, majd négy szögletesbe átmenő tekercesesl végződik, mely tekerceseknek 5 gombolyításuk van s belül egy visszahajlással származott fülbe végződnek. — A lap maga belül síma, kívül a közepén futó 3 millm.-nyi gerinczelbir, mely mellett alul egy egyenközüen pontozott, felül pedig egy a hullámhegygyel a szélig (a hullámvölgygyel a gerinczet) érő vonallal van diszítve. — Egészen egyenlők azon töredékek is, melyek a fennebbiekkel együtt találtattak. — Én öv-féléknek tartom.

999. *Eggernél* látható egy merovingi kora *csattöredék*. Hossza 8, legnagyobb szélessége 1·4 centim. Ezüst, aranyozva volt, teste hasábos, és belső részén válús, egész hosszában \$\$\$ alaku diszitménynyel bir. Felül sólyom fej emelkedik ki vörös üveg szemmel, az alsó szűkebb rész állatfejbe megy át, hosszú fülekkel, ránczos szájjal, melynek nyílásában a nyelv látszik, és a kidudorodó szemkarikába illesztett vörös paszta-szem fénylik. Ezen csatgerinczhez egészen hasonlókat lehet látni az Archeologia című angol folyóirat 1857-évi 37-ik kötete II tábláján a 106-ik lapon, hol a merovingi korszaku *envermeu*-i temetőben talált diszes maradványok ábrázolvák. Mind a két csat-tartó *karvaly*-fejekbe végződik, egyik zöld zománczu vörös kövekkel s pastával; a másik sejtes zománczu, az arany választó fallal bekerített tér vörös, kék és a szemeknél feketés üvegdarabokkal van kitöltve, mint a bakodi, toulousi és pietraossai maradványoknál. Ilyen *karvaly* fő hasonló elrendezéssel előfordul az Annal. de la Société Arch. de Namur VII. kötet VIII-dik tábláján is, a *samsoni* temetőben talált *tü-n*!

1000. Erdélyben Károlyfehérvár körül Sibot és Balomir között találtattak és a m. n. muzeumba kerültek :

- 1) Fületlen cserép, magas 8" átmérője 4".
- 2) Sérült cserép-tölcsér.
- 3) Suly, magas. 3" 4", másik agyag suly magas. : 2 $\frac{1}{2}$.
- 4) Fekete cserép-csésze, magas 2" 3", átmérője : 2".
- 5) Egy fülű fekete cserép-findzsa ; magas 1 $\frac{1}{2}$ " . átm. 2" 3".
- 6) Fekete cserép-edény (kevésbé sérült), mag. 3 $\frac{1}{2}$ " átm. 2 $\frac{1}{2}$ ".
- 7) Három lábu cserép-sótartó, madárféle ékitvényel, 2 lába letörve. Hossza : 3"

1001. *Eskül'ön* (Dobokamegyében) 1867-dik év nyarán szántás közben egy bar-bar korbeli arany-lánczot találtak, melyet egy kolosvári aranyműves magához váltván feldolgozott. Állott ezen aranyláncz hat különböző nagyságu négyélű, végük felé vékonyuló nyitott karikából, milyen az Archaeol. Közlemények V. Uj folyam III. köt. 43 lapján látható. A karikák egymásba voltak aggatva, a két középső nagyobb volt, és mind-egyik külön 12 $\frac{1}{4}$ # nyomott. A két oldalon következő kisebbek egyenkint 8 $\frac{1}{4}$ #-uak valának, a két szélsőnek pedig külön 5 # volt a súlya.

E lelet mellett találtatott egy darab tört arany lemez és egy körülbelül 5" hosszú kerek, két vége felé vékonyuló és 12 # súlyu pálczatag, melyet leginkább egy ironhoz lehetne hasonlítani. Az egész leletből, melynek mintegy 60—70 #-nyi súlya lehetett, csak gf *Eszterházy Jánosnak*, kinek ezen tudósítást köszönhetjük, sikerült egy karikát megmenteni ; az erdélyi muzeum csak akkor jött a dolog tudomására, midőn már minden össze volt tördelve.

1002. *Eszéken* találtatott egy római sírkő ; 4' 15" magas, 1' 8" széles. *Malesevics* János székesfehérvári ügyvéd úr ajándékozta a m. n. muzeumnak. Felirata ez :

NIGER
BATARO
NIS · F · SVE
ITRIVS ·
EQVES.
ALAARA
VACORVM
ANN · XXXVII
STIPENDIO
RVM · XVII
H · S · EST
MARCELLVS ET
PVBLIVS · CONSOB
RINI · IDEM HERE
DES · POSIERVNT

A fölirat alatt, egy lovát kantárjánál tartó férfi ábrázoltatik.

1003. *Esztergom* városának egyik 1397-iki okmányán, fehér-zöld-vörös selyem zsinóron függ a nevezett város duplex sigilluma (l. 11. ábra), bárcsak egyes a nyomat. — Ennek nyomóját ts. *Kiss Mihály* esztergomi kápt. főügyész úr sziveskedett velem közölni, és mivel eddig kiadatlan, úgy hiszem, hogy mását a honi pecséttan kedvelői szivesen veendik. Az eredeti nyomó az esztergomi főkáptalan tulajdona. — E diszes műtereklyén a

háromszög paizon, mely a négy szelement foglalja, igen dombordadon emelkedik a városnak 6 tornya, 4 homlokiránt áll, kettő oldalt, míg hátrább a város teteji látszanak. A körirat ez: $\text{S} \cdot \text{MNVS} \cdot \text{CIVTATIS STRIGONIENSIS} \cdot \text{C}$.

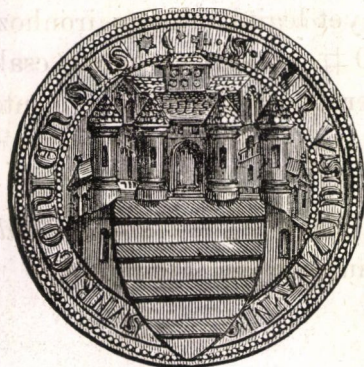
Az esztergomi *latinusok kettős pecsétjét* adja *Baranyai* Ferencz: *Disquisitio notitiarum antiquarum L. R. C. Strigoniensis etc.* Pestini 1823, I. *Palugyay* Imre szabad kir. Városok Leirása I. 24. I. A fenebb érintett *kettős* pecsétnek két részén látható nyomatok, úgy fordulnak elő az itt adotton egybeolvasztva, hogy az előlap, t. i. a vár emennek felső, a hátlapon létező 5 pólyás vagy szelemenés paizs pedig alsó részén jön elő.

1004. *Farád-ról* (Somogy. m.) mint *Ostffy* István ajándékai kerültek a m. n. muzeumba — *Frisachi* ezüst érmek.

1005. A *Feledi* (Győr m.) határból ajándékoz a m. n. muzeumnak *Czibur* Gusztáv egy 6" magas, öblös cserép edényt; nyílásának átmérője: 4 1/2".

1006. *Földeáki* réten (Csanád m.) 1. Átfurt dió nagyságú fekete cserép gömb, négy körös rovattal; és 2. Embercsont csigolyák 4 ölnyi mélységben találtatván, a n. muzeumnak ajándékoztattak.

1007. *Gesztetén* (Gömör m.) találtak több gyönyörű bronzkardot; de ezeket a *rimaszombati* rézműves, hová szerencsétlenül e darabok kerültek, mind beolvasztá, egyet kivéve, melyet már markolat nélkül a buzgó régész, báró *Nyári Jenő* kamarás úr megvett. Azon szemrehányásra: miért nem tartá meg mind ezeket épen? az együgyű iparos azt válaszolá, hogy ő kész akármikor és akárhányat és még szebbeket a báró számára készíteni! — Ez is a *rimaszombati archaeologiai vándorülésnek* egyik gyümölcse! Míg az iskola által nem hatunk népünkre, ez mindörökké így lesz.

(11. ábra.)

(12. ábra.)

1008. Örömmel halljuk, hogy a *gúti* (Szabolcs m.) templom romot többé nem pusztítják. Ez azóta van, mióta a *Honban* ezen vandalismus ellen felszóltak. Bár találkoznának minden kerületben lelkes honfiak, kik az ilyen rombolók ellen a nyilvánosságot felhasználnák. Nem ártana ilyen hazai műemlékek mellé figyelmeztető táblákat ezen felirással felállítani: „A *mivelt közönség oltalmába ajánlja a nemzet!*“

1009. *Hajóson* (Pest. m.) egy aranyat találtak, (l. 12. ábra) mely a kalocsai rector *P. Veninger* ur birtokába került, kinek szivességéből az ide mellékelt rajzot közölhetem. A fej *Maximinus Daza* feje, a hátlapon imperator áll, jobbában golyót tartván, bjjával kormánybotra támaszkodik. — A barbar utánzás alkalmával készült körirat nem értelmezhető, mivel különféle betűk összehalmozásából áll.

1010. *Haraszi-ról* (Pest m.) ajándékoz a m. n. muzeumnak *Tamássy Mátyás* Caracalla, Constantinus M. (urbs Roma) — II. Endre m. kir. és I. Ferdinand-féle érmeket, (a római érmek réz példányok)

1011. *Hernád-Büdről* (Abauj m.) *Okolicsányi Mihály*. 2 1/2" hosszú, letört fülű réz vésüt ad a m. n. muzeumnak.

1012. Ugyanannak *Hévizről* (Pest m.) *Csoma István* ajándékoz egy 2 1/2" magas fületlen vörös cserép csészét; átmérője: 3" 8".

1013. A gr. *Pallavicini* féle *homoki* major közelében (az öt homok közt, melyik

megyébe ?) ásátás alkalmával több régiség, jelesen ezüst övet, nyakéket, gyűrűket stb találtak; minthogy azon helyen csontváz is találtatott, alkalmasint temető lehetett.

1014. *Izgárról* (Krassó m.) *Haimann György* ajándékoz Zsigmond magy. kir. érmeiből 46 dbot.

1015. *Izsákról* (Pest. m.) *Szeles Lajos* ajándékoz a m. n. muzeumnak 1) *Cserép. mintákat*; részben kör-részben sugáros dombor-ékítvényvel. — 2) Átfurt golyó alakú agyag orsó-fejet vagy horgászkövet.

1016. Ugyanonnan ajándékoz *Jókai Mór* Zsigmond- és Albert-féle ezüst érmeket.

1017. *Jánkon* (Szathmár megyében) talált *Koós Robert* urodalmi irnok úr számos, és köztük cifra cserepet is, melyek egy temetőhely jeleül szolgálnak. Az archaeol.-bizottmány ezen küldeményt szives köszönettel vette.

1018. *Jász-Ápátiban* a városházánál egy diszes bronzkori csákányt őriztek. — Nem tudom került-e már a m. nemz. muzeumba, a hová már évek előtt szánva volt?

1019. A *Javorinai* hegynek *Botfalva* (Nyitra m.) melletti egyik völgyében találtak két réz csákányt, melyek a *Műrégészeti Kalauz* I. köt. 50. l. 93-ik ábra alatt előfordulóhoz egészen hasonlítanak. Feltűnő, hogy ezen, hazánkban oly gyakran előforduló példányok, mind vörös rézből valók, igen vastag, kívülről barnás patinával bevontak, a szíronytól szabad részeken pedig szabálytalan, mély barázdákkal birnak. Nem hiányzik a lyuk alsó része körüli perem sem. Ha a többi példányokat megmérnök, alkalmasint az tűnnek ki, hogy egy mintában öntettek, annyira hasonlók. Ezen példánynak, melyet *Vág-Ujhelyről Keller Emil* úr beküldött, hossza 25 centim; szélessége a lyuknál 7 centim., a lyuk átmérője 3.5 cent., ugyanott a vastagsága 3.4 cent; vízszintes élén 5 — a függélyesenél 4 centim. Súlyja 2 font 18 lat.

1020. *Mihályi János* úr 3 fokost mutatott öntvényi varránynyal, meggörbülve; találták *Joodon*, Marmaros megyében, a *Larunchi* dűlőben; még 2 darab a marmarosi román egylet birtokában van; a hatodik pedig nyom nélkül tűnt el; mind a hat darab még észlelhető varrányokkal vannak ellátva s cserépedényben voltak. Meglelték 1867 tavaszán. Mintegy 20 évelőtt találtatott egy rovátkás arany gyűrű *Joodon*, *Mihályi uré*.

1021. 1849-ben egy keltet találtak *Szerb falván* (Mármarosban) a *valea Popei* (Papvölgye) fő dűlőben, egy fokos társaságában, mely *Mihályi ur* birtokában van.

1022. *Kisbéren* (Komárom m.) hivatalolos küldemény-képen jött a magyar n. muzeumba: 1) *Frisachi érme* 8 db; — 2) 1" 9" hosszú 10" széles csucos ezüst fém; — 3) Ezüst lemez csésze; a feneke közepén előforduló kör körül több félkörök, szintén domborúan kiverve láthatók. Átmérője: 5".

1023. Ugyannnnak *Kis Zombor-ról* (Toront. m.) *Rónay János* ajándékoz 240 db. *Frisachi* ezüst érmet.

1024. *Körmöcz körül* (Bars m.) *Horváth Ignác* ajándékoz a m. n. muz. egy 25" hosszú rézkardot. (Különösen szép példány).

1025. *Kövágó-Szöllöstől* (Baranya m.) délnyugatra, ugyanezen falu határában, aratás után egy római földalatti sirbortot fedeztek fel, melynek belső falai többféle színű emberi és állati alakokkal voltak befestve, magában a sirbortban pedig egy minden czifrázat nélkül való kőkoporsó (sarkophag) állott, melynek hossza 7', szélessége pedig 3' 10" volt. — A koporsót azonban a tudatlan nép összetörte; a sirbort maga pedig nagyrészben szétromboltatván, az így nyert téglá és kő köb-öl számra eladatott. Mikor fogja már egyszer népünk az ilyen, a tudományra megbecsülhetlen értékű tárgyakat becsülni tanulni !?!

1026. *Lemesi határból* (Sáros m.) *Lévay Benő* ajándékoz: 1) lószerszám ékítvényt

réz lemezből, átm. $1\frac{1}{2}$ " ; — 2) 6" 3" hosszú vasfokos ; — 3) 6" hosszú és 3" széles kengyel-vas. Ezen régiségek, egy lovával együtt eltemetett lovag csontváza körül találtattak.

1027. *Licsértei* határból (Sáros m.) : 1" 8" vastag, durva, lapos vasgolyókat, melyeneket parittyából — valószínűleg az ellen lesujtására használtak — átm. $3\frac{1}{2}$ " .

1028. *Mácsáról Ivánka* Imre ajándékozott egy ezüst fibulát.

1029. *N.-Mányokról* (Tolna m.) *Horváth* Antal küldött a m. nemz. muzeumnak : 1) kővésűt és szekerczét, töredékek ; — 2) Fekete cserépedény töredékeket.

1030. A *Marosporton* (Erdélyben) talált régiségekből küldött a m. n. muzeumnak *Fischer* Lajos : Jul. Mamaea ezüst-, Hadrian. Philippus sen. réz érmeit : 1) ólommal bélelt 4" magas kerek oszlopra helyezett ludat képező bronz-lámpát ; — 2) bronz-szeget, melynek 6 szegletes csúcsos feje kék és zöld zománczcal van ékesítve ; — 3) 2" 3" magas cserépbögrét, párhuzamos vonalokkal ; — 4) csorba cserépmécset CASSI bélyeggel.

1031. *Mendéről* (Pest m.) *Barthos* Pál ajándékozott egy 18" magas cserép-hamvedret ; öble körül csúcsos ékítvényekkel ékeskedik ; öbl. átm. 15" .

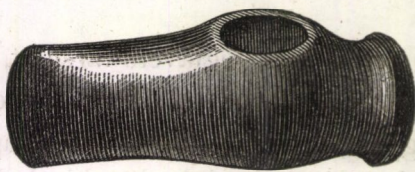
1032. Egy alapnak felásása alkalmával mult évben *Mitrovitzon* (Szlavoniában) akadtak egy igen érdekes mérföldmutatóra, mely azért sajátságos, mivel 5 mérföldről 5 mérföldre szolgált, *lapis quararius* ; és mivel végpontjául mutatja be *Sirmium* városát egy oly útvonalnak, mely a *Száva* folyótól *Illyricumon* keresztül Atrante vagy Batrante városáig ért 346 ezer lépésnyire. Ilyen várost az egész régi földleírásban nem voltam képes találni, és mivel ezen kő *Constantius* császár idejéből való, még nagyobb érdekléssel bir. A kő felírása, *Zelinka* cs. főerdész urnak szives közlése szerint, következő :

M P V
 IMP CAES FLA IVL
 CONSTANTIVS PIVS FEL
 AVG VICTOR MAXIMVS
 TRIVMFATOR AETERNVS
 DIVI CONST ANTINI OPTIMI
 MAXIMIQVE PRINCIPIS DIVO
 RVM MAXIMIANI ET
 CONSTANTI NEPOS DIVI
 CLAVDI PRONEPOS PONTI
 FEX MAXIMVS GERMANIC
 ALAMAMNICVS MAXIMVS
 GERM MAX GOHTICVS
 MAXIMVS ANDIABIN MAX
 TRIBVNICIAE POTESTATIS
 XXX IIMP XXXCONSVLI VII
 PP PROCONSVLI VIIS MVNI
 TIS PONTIBVS REFECTI
 RECUPERAT REPUBLICA
 QVINARIOS LAPIDES PERIL
 LYRICVMFECIT
 ABATRANTE ADFLVMEN
 SAVVM MILIA PASSVS
 CCCXLVI

A kő hossza 6' 8", az írásos lapnak hossza 4', ennek szélessége pedig 20". Az egyes betűk 1½-nyiak.

1033. *Mogyoroskán* (Zemplén m.) a Topoly partján, a kavics közt, egy helybeli pór ezen diszes basalt *kőfokost* (l. 13. ábrát) találta, melyet *Benczúr József* a m. nemzeti muzeum számára *Pulszky* Ferencznek beküldött. Ezen kőeszköz a szebbek közé tartozik, melyeket eddig ismertünk, és épen csinos alakja és simasága miatt alig lesz a kőkorszakba helyezendő. — Hossza 4", éle csorba, másik végén gombbal bir.

(13. ábra.)

1034. *Monor-ról* (Pest m.) *Burján János* ajándékkal küldött be a m. n. muzeumnak 1) 6 ½" magas, két kis fülű fekete cserép-medenczét; öblén. átmérője 10" 2) 6" magas fekete cserép hamvedret, átm. 6". — 3) 2 ½" magas letört fülű cserép bögrét.

1035. A *Nagy-heresztyéni* (Bars m.) nevezetes éremleletről, melyet *Szirányi* ur birtokán *Pusztahatáron* találtak, ts. *Kelecsényi József*, igen szerencsés gyűjtő úr Családról, azt írja : hogy a 16 fontot tevő pénzek többnyire 1600—1700-ig valók; leginkább *Lipót-féle* XV kr.-sok és *Lengyel* pénzek is *János Kazmár* idejéből. Reményünk lehet, hogy e gazdag leletből valamint a pesti n. muzeum, vagy az egyetemi éremtár is fogja hiányait pótolhatni!

1036. *Király Ferencz nagy-rápolydi* (Erdély) birtokos, az *aranyi hegy* alján lévő földjén 1866. őszén találta egy római követ, s e következő felírást beküldé *Veress Ignác* főgymnasiumi tanár úrnak, ki szives volt azt velem közölni:

I. O. M.

© R O M A N

IVSSV v MVS

DEC, ©L V. S. M.

Szeretném e hiányos olvasást mielőbb tökélyesbber fölcserélni.

1037. *Német-Csanádon* (Torontál m.) az új templom alapjai ásatása alkalmával többféle román- és góth kora tagozat jött napvilágra, melyek két külön régi templomnak részei lehettek. Egyébiránt a plébánia-lak kapuzata is két régi kapitaelt mutat; az udvar római téglákkal van kirakva, melyek közt: ...GEN?

LEGXIII

LEXIIIIG^E és

LEXIIIIGEM bélyegűek előfordulnak.

A plébánia-kertnek ajtaja körül többféle római faragvány van befalazva; de csak egyről lehetett ezen csorba írást másolnom:

/// AB ..

TARC ..

VSV¹.

E kőnek magassága 21", szélessége 14". — Valószínű, hogy e helyen a régi római castrum állt.

1038. *Német-Jahrendorf* (Mosony m.) *Kóós Róbert* ur küldött be egy kis aranyat, mely homordomboru, felül különféle tojásdad és kerekded domborlatok láthatók, de

minden határozott alak nélkül, a homoru részben három ivszelet van, melyek mintegy háromszögnek homoru oldalait képezik; kettejükből sugárfélék futnak ki. — Sulya ezen finom aranynak $\frac{3}{16}$ #. — Találtatott Német-Jahrendorfon 1857-ben, azon éremkincsesel, mely maga idején annyi feltűnést okozott.

1039. *Ó-Barczon* (Fehér m.) találtak: 1) Arany gyűrűt, melynek monorú kövébe, jobbában lándzsát tartó, baljában paizsra támaszkodó sisakos vitéz, mélyen vésve ábrázoltatik; 2) Gordianus ezüst érmet. Vétetett a magyar n. muzeum számára *Pálmaffy Alajostól*.

1040. *Ó-Buda*. Az új részvényes-téglavető-társulat, a kis-czelli katonai kórház-tól északra fekvő első új téglavetője alján, hol az égető kemence alapjait ásták, az ény. szögletben, $1\frac{1}{2}^\circ$ mélységben, egy igen szép felirású sarcophagra akadtak, melynek teteje két oldalról be volt zúzva, és már talán századok előtt kirabolva. Felirása ez:

HIC SITA SVM MATRONA GENVS NOMEN
QVE VETVRIA FORTVNAT. CONIVX DE PATRE VETV
RIO NATA TERNOVENOS MISERA E NVPTA BIS OCTO
PER ANNOS VNICVBA ¹⁾ VNIVGA ²⁾ QVAE POST
SEX PARTVS VNOSVPERS TITE OBII.
T. IVLIVS FORTVNATVS . Z . LEG II AD PF
CONIVGI INCOMPARABILI . ET INSIGNI IN SE PIETATE.

Ezen síremlék kiásatásáról nevezetes, hogy b. Eötvös József, vallás- és közoktatási miniszter úr, *Pácz János* ó-budai v. kapitány által értesítettvén a leletről, azonnal *Rómer Flórist* bizá meg az ásatás vezetésével; ki is oly szerencsés volt, az említett részvényes-társulatnak, melynek élén *Thaler Jakab* ó-budai polgár áll, segítségével, a sarcophagot kiásatni és ápril 7-én délután *Eötvös* és *Fesztetics* valamint *Andrássy* miniszterek ő nmgaik társaságában megjelent *királynak* Ő Felségének bemutatni, és az egész helyiség mivoltát *Zsigmondy Gusztáv* mérnök által készült, helyrajzról magyarázni.

Ezen az archaeologiai tanulmányokra nézve valóban szerencsés látogatásnak következményei már abból is kitűnnek, mert mindenki ajánlja ó-budai régiségeit a m. n. muzeumnak, és sorban bejelentik az itt-ott még eddig lappangott felirásos köveket.

Egyébiránt a sarcophagnak, mely már most a muzeumban fel van állítva, mértékei ezek: külső hossza 6' 10", szélessége 3' 4"; vastagsága 5" 4", magassága 2' 4". A felirás szélessége 55 $\frac{1}{2}$ ", magassága 17 $\frac{1}{2}$ ".

1041. Ugyanott mintegy 10° -nyire délnek, ugyanegy vonalban a sarcophaggal, ott hol a fűtésre való nyílások meghagyattak, találtak egy fogadmányi oltárt, ezen felirattal:

ET IVNONI
AVR VINØX
DVP³⁾ LEG II AD
V. S. L. L. M.

¹⁾ *Unicuba*, quae *uni tantum* viro nupsit, eique soli succubuit.

²⁾ *Unijuga*, quae *semel* tantum matrimonium iniit.

³⁾ DVPLARIS, azaz olyan *érdemült* katona, ki az élelmezésből *kettős adagot* kapott.

1042. Ugyanott találtak egy *válu* alaku cserepet, melyen ezen fölötté érdekes felírás van :

FRIGERIDVS VP DVX; minthogy ezen feliratu téglák a duna-menti római várdákban is előfordulnak, jelei nem csak annak, hogy ezek ugyanegy főparancsnok alatt épültek fel, hanem tanubizonyságot tesznek arról is, hogy ezen a felsőbb rétegekben talált sírok, és a sírok egyes kőtáblai későbbi, már az imperium hanyatlási korszakából valók, mit egyébiránt az itt talált Constantinusok korából talált *érmek* is bizonyítanak.

A sürűen fekvő, de leginkább az alsóbb rétegekben előforduló sírok közt, melyekhez nem könnyen lehetett jutni, mert a társulat czéljaival a mélyebbre való ásás ellenkezett, egyedül egy ép *sirt* találtam. A többi vagy már ki volt kutatva, vagy a kapzsi munkások által hamarjában összevissza hányatott. Sem a bőven osztogatott pénz, sem az ígért nagyobb jutalom, ha egészen érintetlenül hagynák a temetkezési helyet, eredményre nem vezetett. Az említett sirban, mely egyes kőtáblákból és lábánál egy ép párkányos cserépből állott, egy magas embernek átlólag, diametraliter, fekvő vázát találtuk. — Minden igyekezetünket, hogy épen kivehessük, megsemmisíté a kemény agyaggyurma, melybe a test beékelve találtatott. Egyedül egy *vasgyűrű*-töredék, és lábánál egy összezúzott gömbölyű *üveg-edény* voltak azon mellékletek, melyeket megmenthettünk.

Közel a kemenczéhez, délre, egy mélyebb *kutat* ástak. A *sírrétegek*hez közeledvén, a munkások itt is több sirra akadtak; de ezeket kikutatni már azért is bajos volt, mert a *fabrakást* igényelték volna, mit a társulat terhelése nélkül nem lehetett volna eszközölni. Minthogy nem volt szándékom a társulatot kutatásaim által elkedvetleníteni, és talán alapos okot adni arra, hogy félvén ilyen alkalmatlanságoktól, jövőre a leleteket mind eltitkolják, vártam kedvezőbb körülményekre, hogy e terek vizsgálatával foglalkozhassam.

1043. Az ó-budai *hajógyári sziget* ágában, a hidon felül kikotortak egy oltárt, melynek feliratát az igen elmállott állapot miatt nagyon bajos olvasni. A mit kibetűzhettem, ez ; a párkányon :

a duczon :
 SYL3TVLRC!
 SEP PATR'E
 FARONETS
 EASIVNS
 MIÆ·LIÆ·f
 HECORA

v s l M ; alkalmasint palympsest kő.

A követ *Schröll* lovag úr a magyar nemzeti muzeumnak oda ajándékozta.

1044. Ugyanott a tavaszi utczában (Frühlings-Gasse) 289-dik sz. a *Weigand* Károly házában találtak egy 24□-nyí és 2½" vastag, egészen ép római téglát.

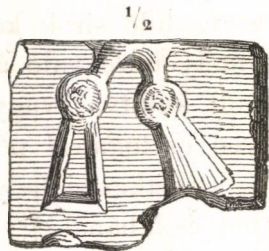
1045. Ugyanott a magyar utczában *Thaler* Pál 660-dik sz. házában, a konyha előtt fekszik egy római fogadmányi oltár, melynek felirása igen le van csiszolva, olvasható része így hangzik :

LIBERO PATRI
 V V // C // V // I
 MLI... IP
 EX DE C ALAE I
 TFRACVM ///
 POSVIT

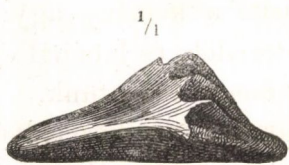

1046. Ó-Budán a marhahatónál, hol mintegy két év előtt egyszerre két római mértföldmutató termett, a nélkül, hogy valaki tudta volna, honnan kerültek a kut mellé, egy szép sarcophag-fődelet találtak, mely azonban ki volt fordítva. A m. vallás- és közoktatási miniszteriumtól pénzzel láttatván el, a sirt magát is kerestem; de azt, mivel több vastag kőlapból állott, szétdulva és széthányva találtam.

1047. Pécs mellett a Makárhegyről (Baranya m.) Horváth Antal ajándékozott a m. n. muzeumnak: 1) kőszekerczét, 2) kőgolyót, közepén mélyedéssel.

(9. ábr.)

(10. ábr.)

(11. ábr.)

állítani nem is lehet; széle egészen egyenes és nincs kihajtvá. — Színe szürkésfekete és müvezete után ítélve bizton római készítménynek állítható.

1053. Péczel (Pest m.) Kovács Illés ajándéka: kagylóból készült henger alakú gyöngyszemek. (Találtattak egy csontvázon.)

1054. Pestnél a Dunában tett kotrás alkalmával egy-két év előtt találtattott egy diszes czinkorsó (l. 11. ábr.), melyet azonban a kotrógép egészen összezuzott. — Födője

1048. Ugyan Pécs mellett a Makárhegyen találtattott:

1) Szekercze töredék bazalt kőből.

2) Agyag súlyok.

3) Agyag orsó-fej v. horgászko.

4) Cserép edény töredékek. Igen érdekes egy agyagminta (l. 9. ábr.), mely alkalmasint fülbevalók öntésére szolgált és egy eddig meg nem magyarázott agyag készlet, melynek rajzát ide mellékeljük. (l. 10. ábr.).

1049. Ugyan ő Pécs mellett, a Makárhegyen talált, 20" magas cserép-hamvedret, oldalai körül félkerek lapos bütykökkel, csorba nyílásának átmérője 10" 7"; feneke hiányzik;

1050. Siklóson pedig: 8 1/2" magas zárt nyakú, fületlen cserép-edény; oldalán három kerek lyukkal.

1051. Horváth János kir. tanácsos ajándoka, mely Pécs körül a póstavölgyben találtattott: egy letört fülü fekete cserép-edényt; öble körül három párhuzamos fehér vonalak közé foglalt lefelé csúcsos ékítvényekkel s apró pontos körökkel. Magas: 2" 10" öblös nyílásának átmérője: 2" 5".

1052. Pécsről az „Idők Tanuja“ 1868. jan 11-iki számában ezen tudósítást hozza:

Két hete lehet, hogy mélt Daróczy kanonok urnál pincze-ásatáskor a munkások egy körülbelül 5' széles és 5 öl mély sziklába vágott, kútalaku és egész a föld színére szolgáló lyukra akadtak, melynek fenekén ember- és állatesontok közt egy kisebb cserépedény találtattott, mely utóbbi úgy, a hogy a földben el volt temetve, tojásokkal volt körülrakva; mindkét edényben pedig hamunemü anyag volt. — A nagyobb edény állítólag már találtakor is össze volt törve, a kisebb azonban a szétzuzatást szerencsésen elkerülvén, tulajdonosa által a m. nemzeti muzeumnak ajánltattott. Ezen kisebb edény alakjára leginkább tejeskösöghöz hasonlít; magassága 6 1/2, legnagyobb szélessége 4 1/2, szájának átmérője pedig 2 3/4 hüvelyk; feneke nem egyenes, hanem gömbölyített, minélfogva egyenes és kemény alapon fel-

hiányzik, fülének alsó vége remek, és jobb fémtü műhöz is illenek, — kár, hogy az összevisszahajlás és törés által a hasán körülfutó minuscula irás olvashatatlan. XV.-dik századbeli mű lehet. Jelenleg *Thaisz* Elek ur, városi kapitány birtokában van.

1055. Pesten 1867. november elején találtatott az angol királynő vendéglővel szemközt, a Duna parton, egy gyönyörű, egészen ép, sötét zöldes foltu serpentin *kő-szeke*rcze, hossza 10 cent. fokánál, szélessége 4 cent., magassága 5 cent. A lyuk átmérője 2 cent. Az egész jól van simítva, a lyuk pedig, tükörsimára fúrva. *Szalay* Ágoston ő méltósága birtokába került.

1056. Ugyan Pesten, a régi hidfőnél, kikotortak a Dunából egy régi kardot melynek hossza 69 cent. A fegyver egészen be van burkolva kavicszal. *Szalay* Ágoston ur muzeumának egyik érdekes darabja.

1057. *Stein* Náthán házának alapja ásátásánál találtatott egy nagyobb modulusu (Hadriani) Sabina Augusta, sárga rézből, melyet csak a fejké után lehetett határozni, előlapon csak . . . . . AVG IMP. — látható) (arczezal álló női alak, fölhuzott ránczu hosszú ruhában, jobbát lefelé tartja, baljában talán tuskó? — mellette S C; irás nem látható — igen-igen kopott; talán IVNONI REGINAE, melynek alakjához egészen hasonló a veret alakja. L. Arch. 90. 5.

1058. *Pilinből* (Nógrád m.): 1) parányi bronz-vésű; — 2) parányi orsó alaku bronz eszköz; — 3) bronz-tűk, kerek lyukkal; — 4) bronz-lemez és sodrony-töredékek; — 5) kis cserép-edények és cserép-edény töredékek; — 6) csontokkal, apró bronz- és tüveg-töredékekkel vegyített földgöröngy. Kiásatta: Dr. *Érdy* János muzeumi őr.

1059. A *pilis-maróthi* (Esztergom m.) szőlőkben találtak egy igen jól fentartott aranyát ezen felirattal: DN HONORIVS PF AVG, a gyöngyös pártájú fő b. néz;)(VICTORIA AVGGG, a császár labarumot tart jobbában, bjb. Victoriát; mellette M D betűk láthatók. A szelvényben CONOB fordul elő. E jeles darab *Lósy* Tivadar úr birtokában van.

1060. *Potok* (Krassó m. Oravicza és *Szászka* közt) nevezetes és majd egyedüli lelhelye a *barbar* érmeknek, melyek a bécsi Archaeol. Közlem. 1856. 4-diki Márcz-Áprilisi füzet XXXI-dik lapján az ottan talált görög érmekkel említettnek. *Böhm* Lénard fehértemplomi hazánkfia és buzgó éremgyűjtő, valamint jeles történetbuvár is, tagadja ugyan egy hozzám irt levelében a görög érmeknek Potokon való előjöttét; de annál érdekesebben írja le a *barbar* érmek leletét.

E század 4-dik tizedében, mondja ő, egy ruman paraszt mintegy 100 db ezüst érmet adott el Fehértemplomban odavaló kalmároknak, melyek mint később meggyőződttem, majd mind egyenlő bélyegűek, azaz II. Fülöp macedoniai király tetradrachmáinak igen esetlen utánzásai valának. — Előlapukon jobbra fordult szakállos férfi fej van, két sor gyönggyel; a hátlapon sisakos ember jobbra lovagol. Mindegyik épen $\frac{3}{64}$ latot nyom ezüstben. A találó lakhelyét nem nyilvánítá. 1857-ben egy archaeologiai kirándulás alkalmával, midőn a potoki váromladékot meg akartam nézni, a helységben az izraelita kereskedő előtt álltam meg kocsimmal, és nem csekély meglepetésemre a kalmár 4, már ismert, ezüstérmet ajánlott megvevésre. Ettől hallám, hogy egy helybeli paraszt néhány év előtt egy fazékkal talált ilyen érmetet, melyeket azonban nem akar eladni, mert ezeket is felesége titokban vevé el tőle és becserélé holmi apróságokért. A kalmár nem akará a találót fölfedezni; de nem sokára közeledett egy pór, ki hasonlóan 3 darabot kínált; mondá, hogy belőlük néhány okkát ($2\frac{1}{4}$ font) bir, megvettem tehát a 3 darabot egyenkint egy p-

forintért, és bátorítám, hogy a többit is elhozza, mert mind megveszem. — Azonban az embert többé nem láttam; de a kereskedőtől mégis egymásután mintegy 40 dbot vettem.

A *potoki* érmek előlapukon jobbra néző szakállatlan férfit mutatnak borostyán koszorúval; hátlapukon egy lovag balra lovagol. — A mezőben III. áll az érmelés négyzetével.

Mind ezen érem a legfinomabb ezüstből készült, és épen $\frac{49}{64}$ latot nyom. Nevezetes hogy a ló hasa alatt, talán ellenjegyzésül hosszas négyzetű mélyedéssel bir, mely hegyes vésővel készülhetett. Ezt kötelességemnek tartám a *potoki éremleletnek* megalapítására közleni.

1061. *Rákos-Palotán* találtatott a pap-dülőjén, és a Miri házból, b. *Graffenried* Manó közbenjárása által, a m. n. muzeumba került egy római fogadmányi oltár, melynek lelhelye és küldője ismeretlen; felírása ez :

SILVANO
DOMES
SACRVM
SEP///ON
GIN ~~WVWV~~
CNCVLLLE^G
LADI.P-FSEVE,
R

Ugyanott talált nevezett báró úr, kinek a m. n. muzeum már több érdekes műemléket köszönhet, egy eddig kiadatlan téglabélyeget. Lenyomását közlés végett várom.

1062. *Rimaszombatból* (Gömör m.) érkezett hivatalos küldemény: 1) rézkardok, 5 darab; — 2) rézcsákányok, 2 db; — 3) lapos tekercesek; — 4) hosszan nyuló ruganyos tekercesek; — 5) réz-sallang; — 6) réz-lemez csúcsok; — 7) réz-lemez pikkelyek; — 8) rézedény-töredékek; — 9) cserépedény-töredékek; — égett csontok és kagyló-gyöngyszemek. A m. n. muzeumban őriztetnek.

1063. *Ritzingben* (Sopron m.) találtatott egy románkoru ciborium, vagyis aranyozott födeles kehely, levélidomu dudoros ezírázattal és dinnyeczikkés pomellummal. Lába igen egyszerű, kör alakú. Magassága 29 cent., a kúp átm. 10 cent., lába átm. 11. c. A *Szalay*-féle muzeumban.

1064. *Piszkén* (Komárom m.) 1859-ben találtatott *Eminges* nevű hegyen a szürke márvány-bányában egy bronz füles vésű (paestab). Igen érdekes darab, ha a régi bányászatra vonatkozik; Dr. *Zsitkovszky* Tódor úr birtokában van.

1065. *Sígvárról* (Somogy m.) *Príbék* István veszp. kanonok ajándékozott:

1) Vörös cserép-medenczét, oldalai körül emberek és állatok domború alakjaikkal s közben: „CINNAMI“ fölirattal. Magas 4" 3", átmérője 8".

2) Vörös cserép-csészét, feneke belsején: „CENIATIS“ bélyeggel; magassága 2" 9", átmérője 5" 4".

3) Fekete cserép-bögrét felnyuló füllel; magas. 2½", nyílásának átm. 1" 4".

1066. *Simontornyán* (Tolna m.) 1867-dik év elején a sz. ferencziek szöllejében egy nagyobb és 4 kisebb vedret ástak ki. Jelenté *Sibert* Lothár, simontornyai ispán ur.

Továbbá, ugyanott, a sz. ferencziek zárdájában egy becses régi kehely is őriztetik. Ugyanazon urtól és *Teslery* földvári segédlelkész urtól hallám.

1067. *Sopron városa* határában 1862 ben kiástak egy szép patināju római *mécses*t, kerek fogantyúval. Töltő lyukja kerek, a bél szája kerekded, talpa esztergályozott. Hossza 11 centim., legn. átmérője 7 c., m. 4 c. Szalay Ágoston ő mélt. birtokában van.

1068. *Soroksárról* (Pest m.) mint hallom, 1867-ben őszkor egy római sarcophag-födél a falu előtti kút táján ásatott ki, a kövek szét voltak hányva; a födelet a téglavetőbe vitték.

1069. *Szabolcs* megyében egyik pusztán ásatott ki egy alul hengerded, felül szélesedő *kupa* ezüsből, lábánál, derekán és szájánál, szélein csipkézett arany-lemezzel diszítve és 3 szárnyas angyal fön nyugszik.

Fenekén belekarczolva $\begin{matrix} X|E \\ \Lambda \end{matrix}$ monogramm van.

A kupa magassága 12 centim.; szája 9 centim., lábánál 6 centim. átm.; Szalay Ágoston ő mlgá tulajdona.

1070. *Szabadszállásról* (Kunságban) Szabó Lajos ajándéka Celta-érem és Constantin-féle réz-érem.

1071. Hallom, hogy *Szakállason* (Hont m.) özvegy Boronkay Lajosné kastélyában egy kő-dombormű létezik fehér márványból, melyet római eredetűnek tartanak. Érdekes lenne egy photographiát vagy rajzot, a lelhelynek közlésével nyerhetni.

1072. *Szarvasszán* (Mármaros m.) Mihályi János úr birtokába került több érdekes régiség közt egy aranygyűrű (l. a ábra) és egy bronz, négyszögű vastag sodronyból készült tekeres (l. b ábr.), mely a többitől az által különbözik, hogy végein a tekeredések kevesebb számuak, hogy a nagy kigyódzó, talán a karra való fűzésre szolgáló monoru hajlás függélyesen áll, míg másutt rézsutosan hajlik, és hogy a mozogható peczek a nagyobb tekeres közepén hiányzik.

1073. Sz. *Erzsébeten* (Baranya megyében) találtatott 24 darab *frisaticus*, melyek jó karban vannak és Horváth Antal pécsi jogász ur által a m. n. muzeumnak ajándékozattak. Ezen eddig oly annyira kétes, de hazánkban szerteszt talált ezüstpénzek megérdemelnék, hogy valaki velük rendszeresen foglalkozzék, és evvel honi érmészetünkben egy nagyon érzett hiányt pótoljon.

1074. Sz. *Péterről* (Fehér m.) Vasanic János ajándékozott egy 2" 3" magas füles eszerép bögrét; nyilásának átm : 2".

1075 *Szirák-ról* (Nógr. m.) Szontagh Tivadar ajándékozott a m. n. muzeumnak

1) 7" hosszú 3" széles kőbalta.

2) Karimája körül rovatolt orsófej.

3) 6" hosszú 2" széles bronz-szekereze.

4) 3 $\frac{1}{2}$ " hosszú mindkét végén éles bronz-vésű.

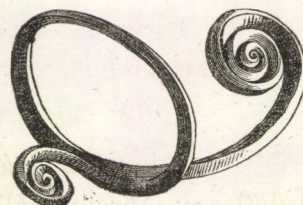
5) Párhuzamos vonalokkal ékes nyilt bronz-karika, átmérője : 2 $\frac{1}{2}$ "

1076. *Tápió-Szeléről* (Pest m.) igen kis lapos bronz-tekereset ajándékozott Steszél Lajos úr.

1077. Ugyan ott, *Kormuth* gyógyszerész úr egy igen diszes bronzfokos birtokába jutott. Kár, hogy az esztelen esztergályos lecsiszolá, és így minden értékétől megfosztá.

(a ábra.)

(b ábra.)

1078. *Tisza-Füred* (Heves m.) *Horváth* Imre ajándékozott : IV. Béla, Hunyady János, I. Ferdinánd-féle érmeket.

II. Közepén átfurt kőcsákányt. Hossza 5 $\frac{1}{2}$ " széles 1" 8"

1079. *Tisza-Szőlösön* (Heves m.) a Tisza parton zöld *üveggyöngyöt* találtak, mely egy bronztekerésre erősíthető. Jelenleg b. *Mednyánszky* Edéné birtokában van.

1080. *Tökön* (Pilis m.) Hallomás szerint római sír találatott, a részletes leírást várjuk.

1081. *Trencsin* várában ásatott ki egy románkoru *gyertyatartó* bronzból, melynek lába ezen kor legszebb alakjaihoz számítandó. Mag. 12. c. a háromszögű lábnek egyik oldala 10 c. Szalay Ágost. ő msága tulajdona.

1082. *Tribeczről* (Nyitra m.) *Hauer* Ferencz úr, a bécsi csász. földtani intézet igazgatója egy kőkalapács darabot küldött be leírás végett, mely azon intézetben 677. sz. a. látható. — Ezen agyagpala kalapács hossza törött kúpos lyukjáig 6 cent., felső szélessége 5 cent. vastagsága 3. c; alsó lapja, mely az ütések által egészen eltompult 4 cent., a fúrás fémfúróval történt; valamint az egész magán a csiszolás nyomát viselé.

1083. *Ürömön* (Pest megyében). Az orosz lelkész telepe hátsó részén, a kerítés falban, áll egy mértföldmutató, melynek felső, laposan gömbölyded 19" magas és 2" széles részén nincsen felírás, ellenben a 19" magas és 23" széles alsó köbös részén; mi magában feltűnő, mert e rész rendesen a földben áll, ezen felírást olvastam :

IMP CAES
M^oAVREL
LY S^oVER
ALEXANDER
DIVS^oFFIX

A kath. plebánia mögötti mély útban egy kőlapokból szerkesztett sír van, melyből egy lábszár kiáll, legközelebb ki fogom ásatni.

1084. *Zentáról* (Bács m.) *Vojnics* Ödön ajándékozott egy bő nyilásu, szük fenekű fekete cserépedényt; öble körül kiálló csúcsokkal bir.

1085. *Xantus* Jánostól hallám, hogy *Zsilen* (Erdélyben, Hunyad megyében) sok kőbaltát találtak.